

Андрій Кокотюха

ЧОРНИЙ

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ЛіС

Українські
хроніки
1943 року

ХАРКІВ **КЛУБ**
2015 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЛЯ

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

За лаштунками партизанської війни

Відомий італійський філософ та історик Бенедетто Кроче якось написав: «Мертва історія воскресає, минуле стає сучасним, коли того вимагає життя». Сьогодні українське суспільство, ведучи війну за своє право на існування, як ніколи гостро переживає це «воскресіння історії», кожною клітиною ества відчуваючи минуле, котре раптом стало сучасністю.

Боротьба між українською національно-державною та радянсько-російською ідентичностями, яка впродовж останніх десятиліть велася політичними і пропагандистськими методами, стараннями чинного російського режиму переросла у криваву війну. Війну, котра пробуджує в наших громадян інтерес до пізнання попереднього досвіду подібних протистоянь, які мали місце в 1917—1920-х та в 1940—1950-х роках. Наукові, науково-популярні та художні твори на історичну тематику нині звучать по-особливому, викликають у вітчизняного книголюбця загострену зацікавленість.

Роман Андрія Кокотюхи «Чорний ліс» присвячено невеликому епізоду тривалого та напруженого українсько-російського протистояння — боротьбі українських повстанців і радянських партизанів/диверсантів під час німецької окупації.

Від перших місяців німецько-радянської війни в Москві активно працювали над розгортанням у німецькому тилу потужної таємної війни, яку мали вести підпільники, партизани, розвідники й диверсанти. Озброєні посланці Сталіна в окупованій гітлерівцями Україні мали стати не лише проблемою для нацистів та нагадуванням місцевому населенню про неминучість повернення радянської влади, а й «каральним мечем», спрямованим проти будь-кого, хто посмів мріяти про самостійницьку альтернативу для своєї батьківщини. За лаштунками партизанської війни з гітлерівцями розгорнулася ще одна таємна війна — битва двох підпіл і двох партизанських армій.

Спираючись здебільшого на польську громаду західноукраїнських земель і нечисленних місцевих українських пошанувачів комунізму, радянські партизани/диверсанти впродовж 1942—1944 років витратили масу сил, засобів та енергії задля того, щоб продертися й закріпитися в регіоні, який став базовим для українського визвольного руху 1940—1950-х років.

Від листопада 1942 року інформаційні донесення німецької поліції фіксують відомості про бойові зіткнення між озброєними прихильниками ОУН (яких нацисти, подібно до більшовиків, називали бандами) та радянськими парашутистами. В одному з таких повідомлень читаємо: «Між бандерівською бандою і радянськими парашутистами, які приземлилися в районі Рокитного, відбувся бій, так як бандерівці не хотіли терпіти їх у своїй місцевості». Про підсумки бою повідомлялося: «В результаті перестрілки, яка виникла, частина парашутистів була убита, а частина поранена. Бандерівська банда, очевидно як трофеї, отримала нову радянську зброю».

З весни 1943 року сутички, бої, перестрілки, взаємні напади між підрозділами УПА та радянськими партизанськими загонами, з'єднаннями, диверсійними, підіривними і розвідувальними групами стали повсякденним явищем. Спроби домовитися про спільну боротьбу з німцями або про нейтралітет не приносили тривалих позитивних результатів, надто різними були світоглядні засади противборних сторін і кінцеві цілі їхньої боротьби.

Взявши до рук «Чорний ліс» Андрія Кокотюхи, читач отримує можливість поринути в калейдоскоп надзвичайно складних подій. Подій, які в тій чи іншій формі, в тій чи іншій місцевості відбулися в реальному житті. Жанр роману дозволив авторові звести їх у єдиний сюжет і показати у відносно невеликому за обсягом тексті всю гостроту протистояння, яке шматувало людські долі, нищило мораль, робило друзів ворогами, а ворогів друзями...

Іван Патриляк

Частина перша
ДИВЕРСАНТ

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

Керівники українських буржуазних націоналістів — це німецькі агенти. Частина рядових учасників цих загонів палко бажає боротися з німецькими окупантами, але вони обдурені буржуазними націоналістами.

Рекомендую не вступати в контакт із цими загонами, не виступати збройно, якщо вони самі не нападуть.

*З листа першого секретаря ЦК КП(б)У
Микити Хрущова — Сидору Ковпаку
та Семену Рудневу
23 березня 1943 року*

15 травня — 10 червня 1943 року

1

**Урал, неподалік Туринська, виправно-трудоий табір НКВС,
окремий табірний пункт № 5**

— Ну що, симулянти, нудно?

Капітан не чекав відповіді. Запитав, аби з чогось почати розмову. Мешканці ж табірної госпіталю з його появою дружнo підвелися з койок.

Хто метушливо, як старий злодій дядя Вася, котрий почав сидіти ще за царя й заробив сухоти. Хвороба давала законні підстави відлежуватися на чистому простирадлі та отримувати належну в таких випадках підсилену пайку. Ще й розводився про те, що на волі в нього нікого нема, туберкульоз там не лікують належним чином і, аби не тюремні й табірні *ліпили*, він давно б уже двинув коні.

Хто з острахом, і таким виглядав зовсім зелений Савка, торгівець анашею, якого зняли свого часу з ташкентського поїзда. Цей працював на лісопилці, зловив гаву, мало не втратив пальця на лівій руці й тепер боявся, аби не заgrimіти за навмисне пошкодження членів — ненавмисне дозволяло перейти на легшу роботу.

Хто з мовчазною гідністю, навіть із викликом, як бандит Князев. Погляду не відводив, навпаки, випнув широкі груди, дивився капітанові просто в очі, усім своїм виглядом говорячи: нічим ти мене не візьмеш, громадянине начальник. На Князева чекало десять діб арешту в бараку посиленого режиму, куди той мав вирушати, щойно піде на поправку. Чого він не поділив із волоцюгою, котрий прийшов з новим етапом,

9

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

ще треба було розібратися, але той після операції лежав окремо, за стіною. Капітан пообіцяв — як очухається, теж піде в БУР¹, і надовго. Поки що Князеву зашили бік, і шви ніби зніматимуть під кінець тижня.

Максим Коломієць виструнчився, бо того вимагав порядок. У таборі він був не колишнім офіцером, а в'язнем із присвоєним порядковим номером. Не метушився, не боявся, бо в минулому житті так само спокійно підводився чи ставав струнко, коли заходив старший за званням. Але, крім того, внутрішній голос підказав Максимові: новий начальник оперативної частини табірної пункту капітан Ярцев прийшов по його душу.

Так і є. Ігноруючи його сусідів по палаті, візитер наблизився до Коломійця. Мовчки видобув із кишені галіфе коробку «Казбеку». Далі, не зважаючи на ласі погляди зеків, розкрив її, простягнув Максимові.

— Смакуй.

— Не відмовлюся, громадянине капітан.

Гонор у таборі він показувати не збирався. Не для того сидав, аби привертати до себе увагу. Засудили взимку сорок першого, до війни, і була надія звільнитися достроково, за гарну поведінку. Тим більше, усі, хто займався його справою, включно з суддею, ставилися до злочинця з неприхованим розумінням. Тож натяки на можливість вийти раніше звучали досить прозоро. І він налаштував себе на кращий фінал.

Але війна поставила все з ніг на голову.

Коломієць навіть підозрював — доведеться відсидіти всі п'ять, максимум, передбачений за сто тридцять восьмою

¹ Приміщення, часто окрема камера, де відбували покарання в'язні системи ГУТАБ НКВС в 1920—1960-х рр. Барак посиленого режиму (БУР — барак усиленого режима, рос.), по суті, був внутрішньою тюрмою табору, куди саджали порушників дисципліни, тих, хто відмовлявся від робіт тощо. З другої половини 1960-х називався ПКТ — приміщення камерного типу.